

Langer meedoen met dementie in 10 punten

alzheimer
nederland

Focusbrief dementie 2019 voor gemeenten

Al meer dan 160 gemeenten doen mee!

In deze brief vindt u 10 punten waardoor mensen met dementie veiliger en langer kunnen meedoen. Kent uw gemeente al een gericht dementiebeleid? Zorg dat u het op orde krijgt met de Zorgstandaard Dementie als basis voor goede dementiezorg. Dan zetten we met elkaar belangrijke stappen op weg naar een dementievriendelijke gemeente. Ruim 160 gemeenten zijn in Nederland al aan de slag met dementievriendelijke activiteiten. Doet u ook mee?

1. Keukentafelgesprek met kennis van zaken

We kunnen meer winst halen uit de keukentafelgesprekken. Uit het rapport Zicht op de Wmo 2015 (SCP, 2017) blijkt dat een kwart van de gespreksvoerders vindt dat de kennis over dementie onvoldoende is.

Verminder de bureaucratie en laat de casemanager dementie het keukentafelgesprek doen, zie ook punt 2, 8 en 9.

2. Sociaal wijkteam en casemanagement dementie vinden elkaar feilloos

Sociale wijkteams vormen de kern van de maatschappelijke ondersteuning. Ze staan dichtbij de burgers in buurt, wijk of dorp. De casemanager dementie vervult voor de wijkteams een spilfunctie als de deskundige tijdens het hele ziekteproces. Zo helpt de casemanager dementie bijvoorbeeld al in een aantal gemeenten bij

het indiceren in de Wmo.

Verwijs vanuit de sociale wijkteams naar de casemanager dementie. Dit kan al in het diagnostisch traject zodat u bijdraagt aan preventie door uitstel van zorg en voorkomen van overbelasting, zie ook punt 1, 8 en 9.

3. Begeleiding individueel en begeleiding groep is maatwerk

Begeleiding individueel, bijvoorbeeld bij het structureren van de dag of onderhouden van sociale contacten, is van belang om langer thuis te kunnen blijven wonen. 70% van de mensen met dementie woont immers thuis. Begeleiding groep staat in de top 3 van voorzieningen voor mantelzorgers om het thuis langer vol te houden. (Nivel Alzheimer Nederland, 2018). 48% maakt gebruik van dagbesteding. Door dagactiviteiten hebben mensen met dementie weer een zinvolle dag en wordt inclusie bevorderd. Denk hierbij aan vrijwilligerswerk, Ontmoetingscentra, maatjes-

projecten, DemenTalent, Zwementie, Odensehuizen (Langer meedoen, 2018, Alzheimer Nederland). *Help mee in een stijging van het huidige aanbod begeleiding. Sluit aan op behoeften & mogelijkheden van mensen met dementie, wees creatief en betrek maatschappelijke organisaties zoals sportverenigingen, musea bij de ontwikkeling van nieuw aanbod. Neem de eisen van dagbesteding van Alzheimer Nederland op in uw aanbestedingen, zoals deskundigheid en bereikbaarheid.*

4. Vervoer van deur tot deur

Zonder vervoer hebben mensen met dementie minder toegang tot sociale activiteiten en ondersteuning zoals begeleiding groep. De drempel om het huis te verlaten is zeer groot omdat dit onveilig voelt. Zeker bij alleenwonenden (40% van mensen met dementie woont alleen) vormt dit een groot obstakel met kans op vereenzaming en snellere achteruitgang.

Zorg dat er voldoende en kwalitatief goed vervoer binnen de gemeente beschikbaar is, ook in combinatie met begeleiding groep, zie punt 3. Stel als voorwaarde het volgen van GOED-trainingen bij Samen Dementievriendelijk voor vervoersondernemers bij aanbestedingen.

5. Huishoudelijke hulp: voorkom goedkoop = duurkoop

Uit het rapport Zicht op de Wmo (SCP, 2015) blijkt dat mensen met geheugenproblemen (waaronder dementie) opvallen door de zeer geringe zelfstandigheid bij het huishouden en verplaatsen binnen en buitenshuis. Huishoudelijke hulp behoort tot de top 3 van voorzieningen voor mantelzorgers om het zo lang mogelijk thuis vol te houden (Nivel Alzheimer Nederland, 2018).

Bij alleenwonenden (40%) is de hulp bij het huishouden noodzakelijker dan bij samenwonenden vanwege de signalerende functie.

Ondersteun mensen met dementie en hun naasten thuis met huishoudelijke hulp en train huishoudelijke hulpen in signaleren.

6. Pak eenzaamheid en overbelasting aan met mantelzorgondersteuning en respijtzorg

Uit de Dementiemonitor Mantelzorg blijkt dat 52% van de mantelzorgers tamelijk belast tot overbelast is (Nivel, Alzheimer Nederland, 2018). Meer dan de helft heeft problemen met de lichamelijke en/of geestelijke gezondheid. Mantelzorgers voelen zich daarnaast 2x zo eenzaam als de gemiddelde Nederlander en 38% heeft minder contacten met familie en vrienden. Eenzaamheid en overbelasting zijn risicofactoren voor ontspoor-

de mantelzorg. In een aantal proefgemeenten gaat men in 2019 aan de slag met pilots Sociale Benadering als onderdeel van het landelijke programma **Langer Thuis**. *Bied outreachend verschillende vormen van mantelzorgondersteuning aan zoals (online) cursussen, steunpunten, Alzheimer Café, lotgenotengroepen, logeeropvang, voorlichting, persoonlijke en individuele begeleiding thuis en vrijwilligers.*

7. Veilig thuis dankzij betaalbare voorzieningen

Uit het onderzoek naar onveilige situaties thuis en buitenshuis (Alzheimer Nederland, 2014) onder ruim 700 mantelzorgers blijkt dat 76% te maken heeft met onveilige situaties thuis. Dit werd in het **EenVandaag opiniepanel** (december 2018) wederom bevestigd. Toezicht door de omgeving (zowel eigen sociaal netwerk als professioneel) en hulpmiddelen worden als oplossingen genoemd door de mantelzorger. Het

gebruik van domotica is nog wel laag, slechts 3% gebruikt dit, zo blijkt uit de Dementiemonitor mantelzorg. Dat is een aandachtspunt. *Attendeer professionals op goede en betaalbare voorzieningen die veiligheid bieden voor mensen met dementie en hun naasten. Leer ouderen hoe ze technologie kunnen inzetten (domotica, apps, GPS).*

8. Beleid verwarde personen: ook een kwestie van rustgevende bejegening

Een deel van de groep verwarde personen die soms door handhavers van de openbare orde worden opgevangen, betreft mensen met dementie. Het gaat dan vaak om problemen in de communicatie en verward gedrag. Situaties kunnen snel ontregelen omdat mensen met dementie zich niet begrepen

voelen. Zie ook het **Manifest Oog voor Elkaar**. *Neem in het beleid verward gedrag op om altijd direct te schakelen met de vertrouwde mantelzorger én de casemanager dementie vanuit het dementienetwerk, zie ook punt 9.*

9. Zorg voor een vast aanspreekpunt over de schotten van de financiering heen

Mensen met dementie hebben te maken met drie wetten, Wmo, Zvw en Wlz. De overgang tussen deze wetten verloopt zeer stroperig en bureaucratisch. Mensen ervaren hierdoor problemen in de toegang tot

de zorg en het zoeken van zorg is tijdrovend en ingewikkeld (Borg de Zorg, Landelijke Ombudsman 2018) *Zorg voor één duidelijk loket door altijd te verwijzen naar de casemanager dementie, zie punt 1,2 en 8.*

10. Dementievriendelijk: blijven of worden?

Werkt u al aan een dementievriendelijke gemeente? Mensen met dementie willen zo lang mogelijk blijven meedoen in het dagelijks leven. Dat is niet eenvoudig vanwege het taboe op de ziekte en het daarmee gepaard gaande onbegrip en uitsluiting. Mensen met dementie willen dat er met hen en niet over hen wordt gepraat. Zie **manifest** van mensen met dementie op www.alzheimer-nederland.nl/manifest. Sociale isolatie ligt op de loer, dit geldt ook voor de mantelzorger. Uit de Dementiemonitor Mantelzorg (Nivel, Alzheimer Nederland, 2018) blijkt dat mantelzorgers vooral een beroep doen op hun directe familie voor hulp, en in veel mindere mate bureaus en vrienden vragen. Dit gaat

duis niet vanzelf, er is vaak vraagverlegenheid. De helft van de mantelzorgers doet de zorg alleen. (Nivel, Alzheimer Nederland, 2018). Er is al op diverse plekken opgeschaald naar een provinciale aanpak zoals in Noord-Brabant, Drenthe, Zeeland en Noord-Holland-Noord. *Mobiliseer lokale partijen dementievriendelijk te worden en verspreid samen kennis over dementie aan o.a. burgers, winkeliers, sportverenigingen, apothekers, musea. Zie de speciale informatie en trainingsaanbod voor gemeenten op www.samendementievriendelijk.nl.*

To do lijst

- Wij gaan als gemeente natuurlijk met deze IO punten aan de slag.
- Wij kennen als gemeente de omvang en prognosecijfers van het aantal mensen met dementie. Wij gebruiken hiervoor bijgaand overzicht als bron www.alzheimer-nederland.nl/gemeenten.
- Wij kennen als gemeente de behoeften van mantelzorgers van mensen met dementie. Wij gebruiken hiervoor onder andere de regionale uitkomsten van de dementiemonitor mantelzorg 2018.
- Wij organiseren als gemeente informatiebijeenkomsten voor burgers over dementie.
- Wij organiseren als gemeente deskundigheidsbevordering voor diverse doelgroepen hoe om te gaan met dementie, van baliemedewerkers gemeenten, vrijwilligers, politie tot huishoudelijke hulpen.
- Wij hebben als gemeente in ons Wmo-beleid een paragraaf dementie opgenomen.
- Wij gaan als gemeente actief vrijwilligers werven & vrijwilligers scholen op dementie.

Tips

- De regionale afdelingen van Alzheimer Nederland willen graag met u meedenken over vernieuwing en dementievriendelijke initiatieven. Maar ook met voorlichting en broc hures. Voor contactgegevens van de regionale afdelingen en informatie over de Alzheimer Cafés bij u in de buurt zie www.alzheimer-nederland.nl/regios.
- Mantelzorgers kunnen voor al hun vragen terecht kunnen op www.dementie.nl. U kunt deze site opnemen op uw gemeentesite.
- Iedereen met vragen over geheugenproblemen en dementie kan bellen naar de AlzheimerTelefoon op 0800-5088, iedere dag tussen 9.00-23.00 uur.

Alzheimer Nederland
Postbus 2077
3800 CB Amersfoort

T 033 303 25 47
E info@alzheimer-nederland.nl
I www.alzheimer-nederland.nl
 [@alzheimernl](https://twitter.com/alzheimernl)
 <https://www.facebook.com/AlzheimerNederland/>

alzheimer
nederland